

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารการศึกษา และงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ โดยศึกษาการปฏิบัติงาน ๕ ประเภท คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานธุรการ การเงิน และการบริการ รวมทั้งการศึกษา ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการปฏิบัติงานทั้ง ๕ ประเภทดังกล่าวแล้ว เพื่อจะได้ เป็นแนวทางในการพิจารณาดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ในโอกาสต่อไป

วิธีดำเนินการ

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

- ๑. กลุ่มผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารฝ่ายปกครอง ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน และผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียน
- ๒. กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย ครู และศึกษานิเทศก์
- ๓. กลุ่มประชาชน ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการการศึกษาของโรงเรียน

กลุ่มประชากรดังกล่าว ได้จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ โดยมีจังหวัดต่าง ๆ ต่อไปนี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสุ่มคัดเลือก คือ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี รวม ๑๔ จังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเรื่องนี้จัดจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธี (Simple Random Sampling) โดยสุ่มเลือกประมาณร้อยละ ๒๐ ของจังหวัดที่มีอยู่ทางภาคใต้ทั้งหมด จังหวัด

ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ไคแก จังหวัดภูเก็ต พังงา และสงขลา โดยแต่ละจังหวัดมีโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทน จังหวัดละ ๔ โรงเรียน รวม ๓ จังหวัด เป็นจำนวน ๑๒ โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนถึง...ชั้นสูงสุด ดังนี้คือ

๑. เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๕ มีจำนวน ๑ โรงเรียน
๒. เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๕ มีจำนวน ๒ โรงเรียน
๓. เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๗ มีจำนวน ๙ โรงเรียน

สำหรับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนี้ สามารถแยกขนาดของกลุ่มโรงเรียนได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๓ โรงเรียน
๒. โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน ๙ โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเก็บข้อมูล ประกอบด้วย เอกสาร หนังสือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม ๓ ชุด โดยสอบถามกลุ่มประชากร ๓ กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน โดยแบบสอบถามทั้ง ๓ ชุดนี้จะครอบคลุมงานบริหารการศึกษาทั้งหมด ๕ ด้าน คือ งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ งานบริหารกิจการนักเรียน และการบริหารงานธุรการ การเงิน และการบริการ ตลอดจนข้อเสนอแนะในงานทั้ง ๕ ด้าน นอกจากนี้ยังมีผลที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม โดยใช้เทคนิคในการสังเกต สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกเดินทางไปยังจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้ เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ แจกแบบสอบถามให้กับผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารการศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ และผู้-วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยตนเอง ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้แจก จำนวน ๓๓๕ ฉบับ ได้รับคืนรวมทั้งสิ้น ๓๖๓ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๔๐ แยกออกเป็นของกลุ่มผู้บริหาร จำนวน ๕๕ ฉบับ กลุ่มนักวิชาการ ๑๔๕ ฉบับ และกลุ่มประชาชน ๑๖๓ ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าร้อยละจากประเภทของโรงเรียน ขนาดโรงเรียนและรายชื่อของแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ๓ กลุ่ม โดยพิจารณาจำแนกกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการ จำแนกตามเพศ และวุฒิทางการศึกษา ส่วนกลุ่มประชาชน จำแนกตามอาชีพ นอกจากนี้ได้แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน ของแต่ละกลุ่ม โดยเสนอข้อมูลในรูปของตารางวิเคราะห์และหาค่าร้อยละในการเปรียบเทียบ ซึ่งกลุ่มผู้บริหาร ๓ ประเภท เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารฝ่ายปกครอง ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน และผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียน ส่วนกลุ่มนักวิชาการ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูและศึกษานิเทศก์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้ คือ

ตอนที่ ๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารฝ่ายปกครอง ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน และผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียน ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๖๓ คน เป็นเพศชายมากกว่าหญิง คือ เพศชาย ๒๒๕ คน (ร้อยละ ๖๑.๕๔) เพศหญิง ๑๓๘ คน (ร้อยละ ๓๘.๐๒) และเมื่อแยกผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๓ ประเภทแล้ว จะเห็นว่าจากกลุ่มผู้บริหารจำนวน ๕๕ คน (ร้อยละ ๑๕.๕๘) เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน ๕๕ คน (ร้อยละ ๑๕.๑๕) -

เพศหญิง ๓ คน (ร้อยละ ๐.๘๓) จากกลุ่มนักวิชาการ ๑๕๕ คน (ร้อยละ ๕๐.๘๙) มีเพศชายน้อยกว่าหญิง คือเป็นเพศชาย ๙๔ คน (ร้อยละ ๒๐.๓๘)

เพศหญิง ๑๑๑ คน (ร้อยละ ๓๐.๕๘) และกลุ่มประชาชนจำนวน ๑๒๐ คน (ร้อยละ ๓๕.๐๕) ที่ตอบแบบสอบถามนี้มีมากกว่าเพศหญิงถึง ๔ เท่า คือ เพศชาย ๘๖ คน (ร้อยละ ๒๖.๔๔) ส่วนเพศหญิงมี ๒๕ คน (ร้อยละ ๖.๖๑) รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๓๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

๒. วุฒិทางการศึกษา กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔๓ คน มีวุฒิทางการศึกษาแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ ประเภทวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีมากที่สุดจำนวน ๑๘๘ คน (ร้อยละ ๘๑.๘๐) แบ่งออกเป็น กลุ่มผู้บริหาร ๔๑ คน (ร้อยละ ๑๖.๘๘) และกลุ่มนักวิชาการ ๑๔๗ คน (ร้อยละ ๖๕.๐๒) ประเภทปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน ๕๒ คน (ร้อยละ ๑๙.๒๘) เป็นกลุ่มผู้บริหาร ๑๖ คน และกลุ่มนักวิชาการ ๒๖ คน (ร้อยละ ๑๐.๙๐) ส่วนประเภทสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวน ๒ คน (ร้อยละ ๐.๘๒) เป็นผู้บริหาร ๑ คน (ร้อยละ ๐.๔๑) และนักวิชาการ ๑ คน (ร้อยละ ๐.๔๑) รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

๓. อาชีพ กลุ่มประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน ๑๒๐ คน แบ่งอาชีพออกเป็น ๕ ประเภท อาชีพที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ อาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และการประมง ซึ่งรวมแล้วเรียกว่าอาชีพเกษตรกร มีจำนวน ๘๖ คน (ร้อยละ ๓๘.๓๓) รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้าง จำนวน ๓๒ คน (ร้อยละ ๒๖.๖๗) ต่อจากนั้นเป็นอาชีพรับราชการ ๑๘ คน (ร้อยละ ๑๕.๐๐) อาชีพธุรกิจ ๑๒ คน (ร้อยละ ๑๐.๐๐) และอาชีพแม่บ้าน ๕ คน (ร้อยละ ๔.๑๗) ส่วนอาชีพไม่ปรากฏชัดหรืออาชีพไม่แจ้ง มี ๗ คน (ร้อยละ ๕.๘๓) รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน ตามความเห็นของกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน ซึ่งผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า

๑. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

- ก. กลุ่มผู้บริหาร จากความเห็นของผู้บริหารทั้ง ๓ ประเภท ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำในโรงเรียน และผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียน มีความเห็นพอจะสรุปได้ว่า ผู้ปกครองหรือประชาชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการบริจาค เงิน วัสดุ และสิ่งของต่าง ๆ ตลอดจนการอุทิศแรงงานในการช่วยเหลือโรงเรียน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ ทุกโรงเรียนมีคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งให้ความช่วยเหลือกิจการของโรงเรียนพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามบทบาทของประชาชนและคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นยังมีน้อย ส่วนปัญหาที่ทางโรงเรียนยังดำเนินการได้น้อยหรือไม่เคยปฏิบัติเลยก็คือ การเชิญผู้มีความชำนาญในอาชีพซึ่งอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรสอนนักเรียน
- ข. กลุ่มนักวิชาการ จากความเห็นของนักวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย ครู และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีน้อย ครูกับผู้ปกครองไม่ค่อยมีโอกาสได้พบกัน โอกาสที่จะสร้างความเข้าใจระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือโอกาสที่ผู้ปกครองจะแสดงข้อคิดเห็นหรือเสนอแนะในกิจการของโรงเรียนจึงมีน้อย บทบาทของประชาชนและกรรมการการศึกษาของโรงเรียนมีอยู่บ้างแต่ไม่มากเท่าที่ควร ส่วนปัญหาที่นักวิชาการมีความเห็นตรงกับผู้บริหารก็คือ ทางโรงเรียนยังไม่ได้เชิญบุคคลที่มีความชำนาญในอาชีพบางอย่างในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรสอนนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนไม่ค่อยได้ริเริ่มงานด้าน

วิชาการ เพื่อส่งเสริมความรู้ในด้านการอ่าน การเขียนของประชาชน ตลอดจนจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอาชีพของประชาชนเท่าที่ควร

- ค. กลุ่มประชาชน สำหรับความเห็นของกลุ่มประชาชน ซึ่งประกอบด้วย กรรมการการศึกษาของโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า ผู้ปกครองหรือประชาชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี ครูและผู้ปกครองมีโอกาสพบกันบ้างพอสมควร แต่โอกาสที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือการให้ข้อเสนอแนะแสดงความคิดเห็นยังมีน้อย ส่วนในด้านการพัฒนาโรงเรียน การอุทิศแรงงาน การบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของต่าง ๆ ประชาชนได้ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในค่านนี้พอสมควร สำหรับปัญหาที่ทางโรงเรียนยังไม่ค่อยได้ปฏิบัติ ซึ่งความเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน มีความเห็นสอดคล้องตรงกัน คือ การเชิญวิทยากรสอนนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนให้ความช่วยเหลือน้อยหรือยังไม่ส่งเสริมทางด้านวิชาการเท่าที่ควร คือ การสอนหนังสือ การอ่าน การเขียน และการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพให้กับประชาชน

สรุป งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้มาก ส่วนกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มประชาชน มีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย

๒. งานวิชาการ

- ก. กลุ่มผู้บริหาร จากความเห็นของกลุ่มผู้บริหารในงานด้านวิชาการได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรและเนื้อหาทางวิชาการที่โรงเรียนจัดสอนอยู่ในปัจจุบัน ไม่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพหรือปรับปรุง เพิ่มพูนรายได้ของผู้ปกครองใดเท่าที่ควร สำหรับกรณีเทศบาลทางการศึกษา

ผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป โดยเฉพาะความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าส่วนการศึกษาจังหวัด และหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ แทบจะไม่ได้ช่วยปรับปรุงงานวิชาการให้กับโรงเรียน ส่วนศึกษานิเทศก์ให้การช่วยเหลือครูบางเป็นบางครั้ง แต่บ่อยครั้งที่สุด บางโรงเรียนศึกษานิเทศก์ไม่เคยให้การช่วยเหลือครูในด้านการนิเทศการสอนเลย และอุปสรรคที่โรงเรียนปฏิบัติได้น้อย คือ การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแนวการสอน มีการจัดทำบ่อยครั้งหรือแทบจะไม่ได้จัดทำเลย ครูไม่ค่อยได้รับการอบรมทางวิชาการ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เกือบจะไม่มีการจัดในโรงเรียนประถมศึกษา

ข. กลุ่มนักวิชาการ สำหรับความเห็นของนักวิชาการที่มีต่องานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความเห็นในงานคานี้ว่า ครูใหญ่มีความสนใจในด้านการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือแนะนำครูทางด้านการวิชาการ และมุ่งที่จะปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น การจัดทำข้อสอบ ครูมีอิสระในการที่จะวัดผลการศึกษาพอสมควร ส่วนในด้านการจัดทำโครงการสอน โรงเรียนไม่ค่อยได้มีการจัดทำ แสดงว่าครูใหญ่ไม่ค่อยได้มีการคำนึงถึงในเรื่องนี้ ปัญหาที่นักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร คือ หลักสูตร และเนื้อหาทางวิชาการไม่ได้ส่งเสริมความรู้ทางอาชีพให้กับผู้เรียน อีกทั้งไม่สอดคล้องในการที่จะนำความรู้ไปปรับปรุงการอาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ แต่อย่างใด วิธีการสอนของครูยังเหมือนเดิม เพราะอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ ครูไม่ค่อยได้รับการอบรมทางวิชาการสมัยใหม่ ฉะนั้นการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวการสอนจึงมีน้อยที่สุด

ค. กลุ่มประชาชน ส่วนความเห็นของประชาชนที่มีต่องานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งประชาชนได้มีความเห็นในงานคานี้ว่า ครูใหญ่เอาใจใส่ด้าน

การเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนทางด้านการจัดการแสดงออกของนักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียน การคิด ตระหวางทางโรงเรียนกับครูประจำ เป็นประจำ สำหรับความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาทางวิชาการ ประชาชน มีความเห็นสอดคล้องตรงกับผู้บริหารและนักวิชาการ เกี่ยวกับการศึกษาที่โรงเรียนจัดทำอยู่ในปัจจุบันนี้ว่า ไม่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหรือเพิ่มพูนรายได้แต่อย่างใด แต่ประชาชนก็ยอมรับว่า การศึกษามีส่วนช่วยให้บุตรหลานของตนรู้จักการรักษาความสะอาด รู้จักรักษาสุขภาพของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมช่วยปลูกฝังวัฒนธรรมที่ดีให้กับนักเรียน

สรุป งานด้านวิชาการ จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มประชาชนมีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานนี้อยู่ในระดับน้อย

๓. งานบุคคล

ก. ผู้บริหาร เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามความเห็นของผู้บริหารซึ่งพอจะสรุปได้ว่า การจัดอัตราครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม โรงเรียนได้รับการบรรจุครูที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการ สำหรับการบริหารงานโรงเรียน ครูใหญ่และครูในโรงเรียนได้ช่วยเหลือวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยครูใหญ่รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในคานต่าง ๆ และครูส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีครูเพียงส่วนน้อยที่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานไม่เต็มที่เท่าที่ควร ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่โรงเรียนจัดช่วยเหลือครูได้น้อยคือ การจัดสวัสดิการให้กับครู ซึ่งปัญหาที่โรงเรียนจัดทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องมาจากงบประมาณจากองค์การ

บริหารสวนจังหวัดมีจำนวนจำกัด

- ข. นักวิชาการ ความเห็นของนักวิชาการที่มีต่อการบริหารงานบุคคล ซึ่งพอจะสรุปความเห็นได้ว่า ครูใหญ่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่คณะครู และเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในด้านการบริหารงานโรงเรียน และครูได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี นักวิชาการเกินกว่าครึ่งได้ให้ความเห็นว่า ครูใหญ่ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อพิจารณาความดีความชอบอย่างมีหลักเกณฑ์และยุติธรรม แต่ก็มีอยู่บ้างที่ผู้ออกความเห็นนี้ไม่มีความแน่ใจว่า ครูใหญ่จะมีความยุติธรรมมากน้อยเพียงใด ปัญหาที่ผู้บริหารและนักวิชาการมีความเห็นตรงกัน คือ โรงเรียนจัดสวัสดิการให้กับครูได้น้อย
- ง. ประชาชน จากความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับงานบุคคล กลุ่มประชาชนได้ให้ความเห็นว่า โรงเรียนได้รับการบรรจุครูตรงตามความต้องการเป็นส่วนใหญ่ ครูใดงานทำตรงตามความถนัด ครูส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี สิ่งที่ประชาชนมีความเห็นสอดคล้องตรงกับผู้บริหาร และนักวิชาการ คือ ในด้านการจัดสวัสดิการให้กับครูโรงเรียนจัดสวัสดิการให้กับครูได้น้อย เป็นที่น่าสังเกตุว่าเกี่ยวกับความเห็นในด้านการสวัสดิการของครู กลุ่มประชาชนเกือบครึ่งที่มีความเห็นขัดแย้งกันเองว่าครูมีสวัสดิการมากพอสมควร

สรุป งานบริหารบุคคล จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มประชาชน มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า โรงเรียนใดปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก

๔. งานกิจการนักเรียน

- ก. กลุ่มผู้บริหาร จากความเห็นของผู้บริหารในงานกิจการนักเรียน พอสรุปได้ว่า โรงเรียนมีการสำรวจเด็กก่อนเข้าเรียน ปัญหาจากเด็กในเกณฑ์ข้งคับ

ตกว่าโรงเรียนหรือภาคโรงเรียนมีน้อยหรือแทบจะไม่มีปัญหาแต่อย่างใด การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนมีการจัดทำน้อยครั้ง โดยเฉพาะลูกเสือและอนุภาควงศ์มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนน้อยที่สุด ส่วนในด้านความประพฤติของนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน ครูไม่ค่อยได้เอาใจใส่เท่าที่ควร ผู้ปกครองมักถือเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องเอาใจใส่ความประพฤติ ฉะนั้นปัญหาในด้านครูและผู้ปกครองขาดความร่วมมือในการเอาใจใส่ดูแลความประพฤติของนักเรียนจึงมีอยู่บ้าง

- ข. กลุ่มนักวิชาการ จากความเห็นของนักวิชาการในงานกิจการนักเรียน ซึ่งมีเรื่องความเห็นตรงกับผู้บริหาร คือ การสำรวจเด็กก่อนเข้าเรียน มีเด็กตกสำรวจน้อยที่สุด โรงเรียนสามารถทำเรื่องนี้ได้ทั่วถึง เพราะผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการส่งเด็กเข้าเรียน โรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือ ในหลายด้าน โดยเฉพาะการขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องเขียน แบบเรียน และเสื้อผ้า แต่ก็ยังทำได้ไม่มากนัก สิ่งที่โรงเรียนปฏิบัติได้ผลดี ได้แก่ เรื่องระเบียบวินัยในการปกครอง โดยที่ครูเอาใจใส่สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอยู่เสมอ การลงโทษด้วยการเขียนที่มีอยู่บ้าง แต่ไม่ค่อยได้ปฏิบัติขอยนัก สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในเรื่องงานกิจการนักเรียนยังมีอยู่บ้าง คือ ผู้ปกครองไม่ค่อยได้ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียนเท่าที่ควร การแก้ไขปัญหาโดยการจัดการแนะแนวการวิเคราะห์หิวใจเด็กเป็นรายบุคคล และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โรงเรียนจัดทำได้น้อยหรือแทบจะไม่ได้ดำเนินการเลย ลูกเสือและอนุภาควงศ์ไม่ค่อยได้มีบทบาทช่วยเหลือบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชนเท่าที่ควร

ค. กลุ่มประชาชน จากความเห็นของประชาชนในงานด้านกิจการนักเรียน พอสรุปได้ว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการส่งเด็กเข้าเรียน มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือบ้างในการจัดงานโรงเรียน สำหรับการปกครองของโรงเรียน โรงเรียนเคร่งครัดในระเบียบวินัย แต่การลงโทษนักเรียน ครูไม่ไคลงโทษโดยการเขียนคีย์ขอยนต์ เกี่ยวกับความเห็นในด้านการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ยากจนและขาดแคลน โรงเรียนได้พยายามให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหให้กับเด็กที่ขาดแคลนเครื่องเขียน แบบเรียน และเสื้อผ้า แต่ก็ไม่สามารถทำได้ทั่วถึง ส่วนความเห็นที่ผู้บริหาร นักวิชาการและประชาชนมีความเห็นสอดคล้องตรงกันก็คือ เกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสือและอนุภาค ซึ่งมีบทบาทในด้านการช่วยเหลือชุมชนน้อยที่สุด

สรุป การบริหารงานกิจการนักเรียน จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มประชาชนมีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานน้อยอยู่ในระดับมาก

๕. งานธุรการ การเงิน และบริการ

ก. กลุ่มผู้บริหาร เกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน และการบริการ ผู้บริหารมีความเห็นว่า ครูใหญ่มีบทบาทที่จะต้องรับผิดชอบงานธุรการ และงานก่อสร้างต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ปัญหาของงานธุรการในโรงเรียนที่เป็นอุปสรรคสำคัญคือ ใ้รับการจัดสรรเงินงบประมาณหมวดค่าใช้จ่ายโรงเรียนไม่เคยได้รับเงินงบประมาณในค่านนี้เลย จึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถมีอุปกรณ์ เครื่องใช้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการได้เพียงพอ อีกเรื่องหนึ่งได้แก่ ปัญหาไม่มีครูธุรการโดยเฉพาะเกือบทุกโรงเรียน ซึ่งบางโรงเรียนมีครูธุรการอยู่บ้าง แต่มีจำนวนน้อย

- ข. กลุ่มนักวิชาการ ความเห็นของนักวิชาการที่มีต่องานด้านธุรการ การเงิน และการบริการ ปรากฏว่า โรงเรียนมองเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานด้านนี้มาก โดยยึดถือระเบียบการปฏิบัติงานการส่งสำเนาบันทึกการตรวจเยี่ยม การปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานหรืองานประจำชั้นเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ปัญหาที่มีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหารคือ โรงเรียนขาดครูธุรการที่ทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารระดับสูงไม่ค่อยได้ตรวจเยี่ยม ให้ความช่วยเหลือแก้ไขอุปสรรคเท่าที่ควร
- ค. กลุ่มประชาชน จากความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนที่มีความเห็นในงานด้านธุรการ การเงิน และบริการของโรงเรียน ซึ่งให้ความเห็นว่า คนใดให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างมากในการสำรวจเด็กในเกณฑ์บังคับก่อนเข้าเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียน สำหรับการให้ความช่วยเหลือของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพให้กับประชาชนนั้น โรงเรียนจัดทำน้อยที่สุดหรือบางโรงเรียนไม่เคยจัดดำเนินการเลย ส่วนที่เกี่ยวกับชุมชนเมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น ไฟไหม้ หรือน้ำท่วม โรงเรียนส่วนมากให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้น้อยที่สุด

สรุป งานด้านธุรการ การเงิน และการบริการ จากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มประชาชน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับที่ดี แต่กลุ่มนักวิชาการมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ ๓ ผลการเปรียบเทียบความเห็นของกลุ่มผู้บริหารแต่ละประเภทและกลุ่มนักวิชาการที่มีต่องานบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า

ก. กลุ่มผู้บริหาร

๑. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากการใช้เปรียบเทียบงานค่านนี้ ปรากฏว่าผู้บริหารฝ่ายปกครองและผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานค่านนี้มาก แต่ผู้บริหารที่ประจำโรงเรียนมีความเห็นขัดแย้งกับผู้บริหารทั้ง ๒ ฝ่าย และให้ความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานค่านนี้อยู่ในระดับน้อย
๒. งานวิชาการ จากการเปรียบเทียบความเห็นในกลุ่มผู้บริหารค่านงานวิชาการ ปรากฏว่าผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน และผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานค่านนี้มาก แต่ผู้บริหารฝ่ายปกครองมีความเห็นขัดแย้งว่า โรงเรียนปฏิบัติงานค่านวิชาการอยู่ในระดับน้อย
๓. งานบุคคล จากการเปรียบเทียบความเห็นการบริหารงานบุคคล ปรากฏว่าผู้บริหารทั้ง ๓ ประเภท คือ ผู้บริหารฝ่ายปกครอง ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน และผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียน ลงความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานค่านนี้มาก
๔. งานกิจการนักเรียน จากการเปรียบเทียบความเห็นในงานค่านนี้ ปรากฏว่าผู้บริหารฝ่ายปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานค่านนี้มาก แต่ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียนมีความเห็นขัดแย้งว่า โรงเรียนปฏิบัติงานกิจการนักเรียนน้อย ส่วนผู้บริหารซึ่งประจำโรงเรียนให้ความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานนี้อยู่ในระดับปานกลาง
๕. งานธุรการ การเงิน และการบริการ จากการเปรียบเทียบความเห็นในกลุ่มผู้บริหารในงานค่านนี้ ปรากฏว่าผู้บริหารทั้ง ๓ ประเภท คือ ผู้บริหารฝ่ายปกครอง ผู้บริหารซึ่งไม่ประจำโรงเรียน และผู้บริหารที่ประจำโรงเรียนต่างมีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานนี้อยู่ในระดับมาก

ข. กลุ่มนักวิชาการ

๑. งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากการเปรียบเทียบความเห็นของครูและศึกษานิเทศก์ ปรากฏว่าทั้งครูและศึกษานิเทศก์ลงความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย
๒. งานวิชาการ การเปรียบเทียบความเห็นปรากฏว่า ทั้งครูและศึกษานิเทศก์ มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย
๓. งานบุคคล จากการเปรียบเทียบความเห็นของทั้ง ๒ ฝ่าย ปรากฏว่าครูมีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้มาก แต่ศึกษานิเทศก์มีความเห็นขัดแย้งว่าปฏิบัติงานด้านนี้น้อย
๔. งานกิจการนักเรียน ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่าทั้ง ๒ ฝ่ายมีความเห็นขัดแย้งกัน คือ ครูมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้มาก แต่ศึกษานิเทศก์มีความเห็นว่า ครูปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
๕. งานธุรการ การเงิน และการบริการ จากการเปรียบเทียบปรากฏว่าครูมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และการบริการอยู่ในระดับมาก แต่ศึกษานิเทศก์มีความเห็นขัดแย้งว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับน้อย

ดังกล่าวมาแล้ว เป็นการสรุปผลการวิจัยทั้งหมดตั้งแต่ต้น โดยเริ่มตั้งแต่ความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปผลไว้รวม ๓ ตอนด้วยกัน คือ ตอนที่ ๑ สถานภาพของคู่มือแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน และตอนที่ ๓ ผลการเปรียบเทียบความเห็นของกลุ่มผู้บริหารแต่ละประเภท และกลุ่มนักวิชาการที่มีต่องานบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน

อภิปราย

ในการวิจัยงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบว่า สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนขนาดปานกลางและขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในที่ไม่ห่างจากชุมชนมากนัก สภาพของอาคารเรียนและห้องเรียน เกือบทุกโรงเรียนมีสภาพที่ดี มั่นคง แข็งแรง มีที่เรียนเพียงพอกับจำนวนของนักเรียน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีนักเรียนตั้งแต่ ๑๕๕ คนขึ้นไปจนถึง ๖๐๐ คน และมีขนาดห้องเรียนตั้งแต่ ๘ ห้องเรียนขึ้นไปจนถึง ๒๐ ห้องเรียน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนครูกับห้องเรียนแล้ว บางโรงเรียนมีครูไม่เพียงพอ และบางโรงเรียนมีครูเกินจำนวนห้องเรียนหลายคน เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มโรงเรียนใดที่ตั้งอยู่ในเขต - จังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยครู ครูภายในโรงเรียนจะมีวุฒิทางครูสูงตามไปด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากบางโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีครูจำนวน ๑๓ คน แต่มีครูที่สำเร็จวุฒิปริญญาตรีถึง ๔ คน แต่ตรงกันข้ามกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากจังหวัดที่ไม่มีมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย วุฒิของครูภายในโรงเรียนดังกล่าวแทบจะไม่มีวุฒิปริญญาตรีเลย บางโรงเรียนครูไม่มีวุฒิหลายคน และบางโรงเรียนมีครูจบเพียงชั้นประถมศึกษา ส่วนครูใหญ่ที่เป็นผู้บริหารของโรงเรียนนั้น จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีครูใหญ่ที่สำเร็จปริญญาตรีเพียง ๑ คนเท่านั้น นอกนั้นเป็นครูใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งสิ้น เป็นครูลำโพงทำงานมานานเป็นเวลาหลายปี ไม่มีโอกาสที่จะไต่เต้าเรียนเพิ่มขึ้น เพราะมีภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในการบริหาร จึงเปิดโอกาสให้ครูภายในโรงเรียนไปศึกษาต่อภาคค่ำในบางโอกาส สำหรับการบริหารงานของครูใหญ่เกือบทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง การจัดสายการบังคับบัญชามีหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ มีผู้ช่วยครูใหญ่ ๑ คน และแบ่งสายงานออกเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายธุรการ ทั้งโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนการชอย - แบ่งหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่แยกออกไปนั้น แทบจะไม่เหมือนกันเลย ทุกโรงเรียนมุ่งเอาความเรียบร้อยและการแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบเป็นสำคัญ โดยพยายามให้ทุกคนมีหน้าที่และตำแหน่งในการทำงานทั้งหมด บางโรงเรียนมีการจัดสายงานไว้อย่างดี แต่ครูใหญ่ไม่ไต่เต้าหน้าที่และกำหนดตัวครูเอาไว้อย่างเพียงพอ

แต่จัดให้มีสายการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนไว้สำหรับให้บุคคลภายนอกได้ทราบเท่านั้น บางโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กนอกจากผู้ช่วยครูใหญ่แล้ว ไม่ได้มีการแบ่งครูหัวหน้าสายและครูหัวหน้าหมวดวิชาแต่อย่างใด สำหรับงานคานธุรการเกือบทุกโรงเรียนไม่มีครูธุรการโดยเฉพาะ ต้องให้ครูวิชาการมาทำงานในคานนี้อีกหน้าที่หนึ่ง และมีบางโรงเรียนครูใหญ่ต้องทำหน้าที่ธุรการด้วยตนเองอีกด้วย

จากการที่ผู้วิจัยได้ออกเดินทงไปสังเกต สัมภาษณ์ และวิจัยข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำให้พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ มีอุปสรรคและปัญหาในการบริหารงานทั้ง ๕ คานอยู่หลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ก. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

๑. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ติดต่อกับทางบ้านน้อยครั้ง ครูกับผูปกครองไม่ค่อยได้มีโอกาสพบกัน ทำให้ครูและผูปกครองขาดความร่วมมือกันในการที่จะสอดส่อง ดูแล เอาใจใส่ความประพฤติและการเรียนของนักเรียน ผูปกครองมักถือว่าโรงเรียนหรือครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอน จึงไม่ได้เอาใจใส่ในปัญหาของเด็กเท่าที่ควร ประกอบกับผูปกครองต้องมึภาระกิจที่จะต้องปฏิบัติ จึงทำให้ความสัมพันธ์มีน้อย อย่างไรก็ตามในคานการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน เมื่อโรงเรียนแจ้งให้ทราบหรือเชิญชวนให้บริจาค ผูปกครองจะให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ และการอุทิศแรงงานเพื่อพัฒนาโรงเรียน
๒. ประชาชนไม่ค่อยได้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น ผูปกครองหรือกรรมการการศึกษาของโรงเรียน มีภาระกิจส่วนตัวที่จะต้องปฏิบัติ จึงยังไม่ค่อยได้มีโอกาสช่วยเหลือโรงเรียนมากนัก จะช่วยบ้างในบางครั้งที่โรงเรียนมีการจัดงานภายในโรงเรียนเท่านั้น ส่วนในคานอื่น ๆ ยังมีบทบาทน้อย

๓. โรงเรียนไม่ใคร่รู้จักนำทรัพยากรในท้องถิ่นออกมาใช้ โดยเฉพาะการเชิญบุคคลที่มีความชำนาญในท้องถิ่นมาช่วยเป็นวิทยากรสอนนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยจัดทำเลย แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมองข้ามความสำคัญหรือขาดความริเริ่มในเรื่องนี้ ดังนั้นโอกาสที่บุคคลผู้มีความชำนาญในอาชีพจะได้มองเห็นความสำคัญของโรงเรียนจึงแทบจะไม่มี
๔. โรงเรียนไม่เป็นที่ศูนย์กลางวิชาการในท้องถิ่น กล่าวคือ ไม่ค่อยได้จัดให้มีการสอนหนังสือ การอ่าน การเขียน ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมในวิชาชีพที่มีความจำเป็นในท้องถิ่นให้กับประชาชน จึงทำให้ประชาชนมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษามากยิ่งขึ้น

ข. ปัญหาการปฏิบัติงานทางค่านิยมวิชาการ

๑. หลักสูตรและเนื้อหาทางวิชาการไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ในท้องถิ่น ไม่สามารถนำมาปฏิบัติหรือนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาตอนต้น หรือจบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ไม่สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือปรับปรุงอาชีพให้ดีขึ้นได้ อีกประการหนึ่งผู้ไม่มีโอกาสศึกษาเอาเรียนหรือเอาเรียนมาน้อย กับผู้ที่เรียนจบชั้นการศึกษาภาคบังคับ เมื่อออกไปปฏิบัติงานแล้ว ผลงานไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด แสดงว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่ใคร่มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือฝึกทักษะในการประกอบอาชีพให้กับผู้เรียนเลย
๒. วิธีการสอนของครูลาหลัง คือ เป็นผู้บอกวิชาให้กับนักเรียน ยึดตำราเรียน ซอลคและกระดานดำเป็นหลัก อุปกรณ์การสอนบางครั้งมี แต่ไม่นำออกมาใช้ วิธีการสอนเมื่อ ๒๐ ปีเป็นเช่นไร ปัจจุบันยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นแต่อย่างใด ครูขาดการอบรมวิธีการสอนสมัยใหม่ มีอยู่หลายโรงเรียนที่ครูได้รับ

การอบรมทางวิชาการแบบใหม่ ๆ แต่เมื่อนำไปปฏิบัติก็ยังคงใช้ชีวิต
การเหมือนเดิม

๓. ปัญหาครูไม่ตั้งใจทำงาน ครูเข้าห้องสอนช้า มาโรงเรียนสาย
ไม่กระตือรือร้นในการทำงาน ขาดการเอาใจใส่นักเรียนเท่าที่ควร
บางโรงเรียนครูกลับบ้านก่อนเวลา เพื่อเตรียมตัวไปเรียนภาคค่ำ
เอางานส่วนตัวที่ตนไปเรียนหนังสือมาทำในชั้นเรียนของเด็ก บาง
โรงเรียนมีการแบ่งครูตามหมวดวิชา แต่มีครูไม่ครบตามหมวด
โรงเรียนบางแห่งครูหัวหน้าหมวดวิชาที่โรงเรียนแต่งตั้งไม่ค่อยให้
ความช่วยเหลือครูใหญ่ และครูในโรงเรียนเท่าที่ควร และบาง
โรงเรียนก็ไม่มีครูหัวหน้าหมวดวิชา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุ
ให้งานทางค่านิวิชากรของโรงเรียนไม่ค่อยได้ผลดี
๔. ศึกษานิเทศกขาดการให้การนิเทศช่วยเหลือครูในโรงเรียน บาง
โรงเรียนศึกษานิเทศก์ไม่เคยเดินทางไปช่วยเหลือทางการสอนเลย
ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ได้แก่ ศึกษาธิการ -
จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าส่วนการศึกษาจังหวัด และหัว
หนามหาดการศึกษาไม่ค่อยเอาใจใส่เท่าที่ควร การตรวจเยี่ยม
โรงเรียนทำได้น้อยครั้ง จึงทำให้ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติ
งานของครูในด้านการเรียนการสอนของครูลดน้อยลงไป
๕. ปัญหาในการวัดผล ปัจจุบันในปีการศึกษาหนึ่งมีการวัดผลรวมทั้งปี
๖ ครั้ง ซึ่งเห็นวามากเกินไป ควรจัดเพียง ๓ - ๔ ครั้ง หรือภาค
ละครั้งก็คงจะเพียงพอ แต่ควรจะได้วัดกันอย่างจริงจัง ไม่ใช่ทำ
แบบขอไปทีดังที่เป็นอยู่โดยทั่วไป ทำให้คุณภาพทางการศึกษาไม่ได้
มาตรฐานเท่าที่ควร คะแนนสอบระหว่างปีบางชั้น บางวิชา มีคะแนน
มากเกินไป หากครูไม่ยุติธรรมจริง ๆ แล้ว อาจหาโอกาสช่วยเด็ก
ในชั้นของตนเองไถ่ขาย เพราะเกี่ยวกับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน

ความดีความชอบ ถ้าหากว่าเด็กของทดสอบตกมาก ๆ ดังนั้นคุณภาพของทางการศึกษาจึงไม่คอยดี

ค. ปัญหาการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาตามบุคคล

- ๑. ผู้บริหารระดับสูง มีอำนาจในการพิจารณาความดีความชอบด้วยหลักเกณฑ์ที่แตกต่างไปจากโรงเรียน มักไม่ถือเอาความเห็นของครูใหญ่เป็นเกณฑ์มักมีการเปลี่ยนแปลงผลการเสนอความดีความชอบที่ครูใหญ่เสนอแนะ จึงทำให้ครูใหญ่ไม่ค่อยมีความสำคัญในสายตาของครู
- ๒. การคัดเลือกบรรจุ แต่งตั้งครู หรือการโยกย้าย ครูใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ทางจังหวัดหรืออำเภอจะเป็นผู้ที่ส่งครูมาให้ ดีหรือไม่ดี ครูใหญ่จำเป็นต้องรับเอาไว้ ซาคความยุติธรรมและความเสมอภาค มีการบรรจุครูแบบเล่นพรรคพวก และยังเลี้ยงคนที่หย่อนสมรรถภาพ หย่อนความสามารถ ไม่คอยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นหลัก
- ๓. การสวัสดิการของครู ชวัญ และกำลังใจในการทำงานของครูนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ สภาพภาวะทางเศรษฐกิจ สุขภาพและปัญหาส่วนตัว การขาดคุณภาพของผู้บริหาร การขาดการนิเทศ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลถึงชวัญในการทำงานของครูทั้งสิ้น สวัสดิการของครูนับว่าจะช่วยบำรุงชวัญของครูให้ดีขึ้นได้ สิ่งที่ครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ต้องการมากที่สุด คือ ปัญหาเรื่องบ้านพัก ซึ่งทางราชการไม่คอยได้คำนึงถึงในเรื่องนี้ บ้านพักครูจึงขาดแคลน ในโรงเรียนแต่ละแห่งจะมีบ้านพักครูเพียง ๑ - ๒ หลังเท่านั้น ปัญหาเรื่องบ้านพักจึงมีมาก

ง. ปัญหาการปฏิบัติงานค่านักเรียน

- ๑. ปัญหานักเรียนยากจน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ มีอยู่มากน้อยที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน

นักเรียนขาดแคลนเครื่องเขียน แบบเรียน เสื้อผ้า และอุปกรณ์ -
ต่าง ๆ เหล่านี้ทางราชการและทางโรงเรียนได้พยายามให้ความ
ช่วยเหลือ แต่ทำได้ไม่ทั่วถึง

๒. โรงเรียนไม่ได้จัดให้มีการวิเคราะห์ วิจัยเด็กเป็นรายบุคคล ไม่มี
การติดตามเอาใจใส่เด็กเท่าที่ควร ประกอบกับภายในโรงเรียน
ไม่ค่อยได้มีการจัดแนะแนวช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้โรงเรียน
มีปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนมากพอสมควร

๓. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษ ไม่ค่อยได้จัดทำ
ครูขาดประสบการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ คั่งขึ้นมาจึงเลิกล้มไป ลูกเสือ
และอนุชาขาดไม่ค่อยได้มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน และบาง
โรงเรียนไม่มีลูกเสือและอนุชาตาด ซึ่งงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่จะช่วยเสริมความรู้ของเด็ก โดยวิธี
การปฏิบัติให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

จ. ปัญหาในการบริหารการศึกษาคานงานธุรการ การเงิน และการบริการ

๑. ปัญหาจากงบประมาณ โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย
ทำให้โรงเรียนขาดแคลนวัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เครื่อง-
มือ เครื่องใช้ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา ยังไม่มีใช้ในทุก
โรงเรียน ปัจจุบันโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดไชย
วิธีแก้ปัญหาโดยจัดเป็นกลุ่มโรงเรียน โดยมีอุปกรณ์เครื่องใช้อยู่
ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง วิธีนี้พอจะแก้ปัญหาได้บ้าง แต่อย่างไรก็ตาม
ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดปัญหาจากการที่ทาง -
โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนน้อย

๒. ปัญหาขาดเจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การ -
บริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ ส่วนใหญ่ไม่มีครูธุรการโดยเฉพาะ ต้อง
ให้ครูฝ่ายวิชาการมาช่วยงานคานนี้ ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้กับครู

ที่ทำการสอน อีกประการหนึ่งครูมักไม่มีความรู้ทางด้านธุรการ ไม่เข้าใจวิธีการปฏิบัติ ทำให้งานล่าช้า จึงอาจจะไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร

๓. ปัญหาจากทางราชการ โดยเฉพาะคำสั่งจากอำเภอ หรือจากจังหวัด หนังสือราชการ เอกสาร คำสั่งต่าง ๆ ที่มาจากระดับเบื้องบนมีความล่าช้าไม่รวดเร็วเท่าที่ควร ทางโรงเรียนรับหนังสือด่วนมาก หรือด่วนที่สุด เกือบทุกเรื่องมักจะสั่งงานกระทันหัน แต่ต้องการผลในเวลาอันรวดเร็ว ดังกล่าวนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งในการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียน
๔. ปัญหาจากบุคคลทำหน้าที่บริการ งานบริการภายในโรงเรียนที่ประสบปัญหาอีกด้านหนึ่งคือ หอสมุด หอพยาบาล การบริการ - แนะนำ โสตทัศนศึกษา และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ติดต่อกับทางฝ่ายบ้านเมืองหรือผู้แจ้งแถลงข่าวให้ประชาชนเข้าใจในงานของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนควรจะมีเจ้าหน้าที่นอกเหนือไปจากครูช่วยเหลือได้ แต่ถามีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอยู่บ้าง จะทำให้การปฏิบัติงานธุรการและงานบริการรวดเร็วยิ่งขึ้น
๕. ปัญหาอาคารเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีสถานที่เรียนเพียงพอ แต่ไม่สามารถจัดห้องเรียนพิเศษอื่น ๆ ได้ สวมไม่พอกับจำนวนเด็ก น้ำประปาในบางโรงเรียนไม่มี ทองไขน้ําบอ ไม่มีงบประมาณสร้างน้ำประปา จึงเกิดปัญหาในเรื่องน้ำดื่มและน้ำใช้ไม่สะดวก

ขอเสนอแนะ

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะวิธีการแก้อุปสรรคและปัญหา ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ได้ประสบอยู่ในขณะนี้

คือ

ก. ค่านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

๑. โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองหรือประชาชนในท้องถิ่นอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง หรือสามารถจัดทำได้เทอมละ ๑ ครั้ง จะดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนและการขอความช่วยเหลือในทางต่าง ๆ แต่การขอบริจาคไม่ควรขอทุกครั้ง เพราะจะทำให้ผู้ปกครองมองเจตนาของโรงเรียนในทางที่ผิด โรงเรียนควรมุ่งในการชี้แจงแถลงนโยบาย และวิธีที่ผู้ปกครองจะปฏิบัติเท่านั้น และการประชุมควรเป็นวันหยุดราชการ
๒. ครูทุกคนภายในโรงเรียนให้ถือว่ามีหน้าที่จะต้องประชาสัมพันธ์เรื่องของโรงเรียน ก่อนที่จะประชาสัมพันธ์กับภายนอก โรงเรียนจะต้องชี้แจงให้ครูภายในโรงเรียนได้ทราบเสียก่อน การติดต่อกับผู้ปกครอง อาจจัดครูออกเป็นสาย สายละ ๓ - ๔ คน ให้รับผิดชอบในแต่ละเขต และแต่ละหมู่บ้าน ให้ครูดังกล่าวนี้มีโอกาสเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนถึงที่บ้าน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเรื่องของโรงเรียนดียิ่งขึ้น และถ้าภายในโรงเรียนสามารถจัดให้มีผู้รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ โดยตั้งครูคนใดคนหนึ่งคอยปฏิบัติงานด้านนี้ โดยเฉพาะ จะทำให้การประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้ผลสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
๓. โรงเรียนควรจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่ของโรงเรียน โดยโรงเรียนอำนวยความสะดวกจัดให้มีการประชุม ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีกรรมการการศึกษาของโรงเรียนรวมด้วย และสมาคมนี้เมื่อตั้งขึ้นมาแล้ว ครูใหญ่จะต้องมีบทบาทให้การช่วยเหลือ มีใจตั้งขึ้นมาไว้เฉย ๆ โดยมีใ้ปฏิบัติงานแต่อย่างใดเลย ครูใหญ่จะต้องเป็นผู้ประทับประคองให้สมาคมนี้ตั้งอยู่ได้ และพยายามให้สมาคมผู้ปกครองและครูนี้ได้มีบทบาทอย่างแท้จริง

๔. จัดให้เป็นโรงเรียนชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมใช้ประโยชน์ จากอาคารสถานที่ สนาม ห้องสมุดโรงเรียน และใช้อุปกรณ์สิ่งของโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางวิชาการเพื่อช่วยประชาชน ปรับสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นทั้งในแง่ของการครองชีพ สุขภาพอนามัย ทัศนคติ และความเชื่อ จัดสอนหนังสือ การอ่าน การเขียน สิ่งเสริมให้มีการฝึกอบรมการอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เปิดโอกาสหรือพยายามชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการนำบุคลากรที่มีความชำนาญในอาชีพมาเป็นวิทยากรสอนนักเรียน

ข. งานคานาวิชาการ

๑. จัดดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาทางคานาวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และชีวิตประจำวันของเด็ก หลักสูตรควรเน้นทางคานาการประกอบอาชีพ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องเหมือนกันทุกอย่างในแต่ละท้องถิ่น หลักสูตรควรจะยืดหยุ่นให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

๒. จัดให้มีการอบรมครูประจำการเป็นประจำทุกปี หรือในระหว่างปีจัดครูหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไปเข้ารับการอบรม เพื่อศึกษาวิธีการใหม่ ๆ ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยเฉพาะจัดให้มีการสัมมนา ประชุมปรึกษาหารือ หาขอบกพร่อง ตลอดจนวางแนวทางหรือวิธีการสอนในโรงเรียนให้มีความสอดคล้องต้องกัน โดยกระตุ้นให้ครูหัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าฝ่ายแต่ละฝ่าย ได้มีความรับผิดชอบในงานส่วนของตนอย่างสมภาคภูมิ

๓. ผู้บริหารระดับสูง หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรหมั่นปรับปรุงทางคานาวิชาการ จัดทำคู่มือครูและให้การตรวจเยี่ยมโรงเรียนเพื่อหาทางช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขงานคานาวิชาการและคานาอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

- การจัดอัตรากำลังครูควรเพิ่มความเพียงพออัตราของงานในโรงเรียน
๔. ศึกษานิตเทศซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในค่านให้การนิตเทศการเรียนการสอน ควรได้มีบทบาทให้ความช่วยเหลือครูให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ หาโอกาสไปช่วยเหลือนิตเทศทางค่านวิชาการใหม่บ่อยครั้ง นำวิธีการใหม่ ๆ มาช่วยเหลือครู โดยเฉพาะวิธีการใช้อุปกรณ์การสอนและการสร้างอุปกรณ์การสอนโดยวิธีง่าย ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่คณะครูในโรงเรียน
  ๕. ควรหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้ผู้บริหารการศึกษา และครูทุกคน มีความสำนึกอยู่เสมอว่า หน้าที่ของครูไม่มีอะไรสำคัญกว่าการสอน การอบรม ให้ศิษย์ของตนมีความประพฤติดี ความรู้ดี และมีความสามารถที่ดี

ค. การบริหารงานบุคคล

๑. ผู้บริหารระดับสูงควรให้อำนาจครูใหญ่ในการพิจารณาความดีความชอบ โดยถือผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะครูใหญ่มีความใกล้ชิดกับครูในโรงเรียน ย่อมทราบขีดความสามารถของครูได้ดีกว่า การคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง หรือการโยกย้าย ควรให้ครูใหญ่ได้มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการวางนโยบายในวิธีปฏิบัติด้วย
๒. การพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนขั้นเงินเดือน ควรเปิดโอกาสให้ครูช่วยครูใหญ่ ครูหัวหน้าฝ่าย ครูหัวหน้าหมวด ตลอดจนกรรมการการศึกษาของโรงเรียนได้มีส่วนเสนอแนะ ช่วยวางหลักเกณฑ์เพื่อมิให้เกิดการเล่นพวกพ้องโดยปราศจากความยุติธรรม และการพิจารณาเงินเดือนไม่จำเป็นจะต้องหมุนเวียนเพื่อให้ครูได้รับทั่วถึงทุกคนเสมอไป ควรพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานโดยยึดหลักความตั้งใจจริงในการทำงาน ความอดุสาหะในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การเสียสละในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีงามของศิษย์ และการปฏิบัติตามคำสั่ง ระเบียบ วินัย ของผู้บังคับบัญชา

๓. การคัดเลือกบรรจครูในท้องถิ่น ไม่ควรเลือกจากคะแนนที่สอบได้เสมอไป ควรจะได้อำนาจพิจารณาความเหมาะสมของบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้ จะช่วยในค่านปัญหาเรื่องบ้านพัก การเดินทางไปทำงาน ครูจะได้มี - โอกาสอุทิศเวลาให้กับทางโรงเรียนได้เต็มที่
๔. ทางอำเภอหรือจังหวัด ไม่ควรดึงครูที่มีจำนวนน้อยอยู่แล้วในโรงเรียน ไปช่วยงานพิเศษที่อำเภอ หรือที่จังหวัด ต้องถือว่าหัวใจสำคัญของการ ศึกษา คือ การปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอนของครูที่มีต่อนักเรียน การ ที่ทางราชการเอาครูไปทำงานส่วนกลาง จะมีผลเสียทางการศึกษา ภายในโรงเรียนเป็นอย่างมาก
๕. ควรเพิ่มการสวัสดิการในหลาย ๆ ด้านให้กับครู ช่วยบำรุงขวัญและ กำลังใจให้กับครู มีเงินสวัสดิการใหญ่ขึ้นในเวลารวดเร็ว จัดสหกรณ์ ช่วยเหลือในด้านการครองชีพ ช่วยในสภาพการทำงานในด้านอุปกรณ์ สิ่งของ เครื่องใช้ เบิกค่าพาหนะ และควเบี่ยงเลี้ยงดู ซึ่งเดิมบาง ครั้งไม่สามารถเบิกได้ และสิ่งสำคัญที่ครูสังกัดองค์การบริหารส่วน - จังหวัดในภาคใต้ต้องการมากขณะนี้ คือ ปัญหาบ้านพักครู ควรหางบ - ประมาณจัดสร้างบ้านพักให้เพียงพอ โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในที่ ถิ่นควร ควรจะได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก
- ง. งานบริหารกิจการนักเรียน
  ๑. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น เพื่อฝึกการทำ - งานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มุ่งปฏิบัติจริง เพื่อช่วยเสริมความรู้ทางด้าน วิชาการที่เรียนในห้องเรียน พยายามส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมเสริมหลักสูตร ปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักหลักการปกครองตาม ระบบประชาธิปไตย โดยจัดให้มีคณะกรรมการนักเรียน สภานักเรียน หรือให้มีชุมนุมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ให้เด็กมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดย ครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

๒. จัดช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนและยากจนในด้านอุปกรณ์ เครื่องเขียน แบบเรียน เสื้อผ้า ใหม่มากยิ่งขึ้น โดยติดต่อขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิต่าง ๆ หรือเชิญชวนใหม่บุคคลที่มีฐานะดีในท้องถิ่นช่วยกันบริจาคช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน จัดตั้งทุนทางการศึกษา จัดโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งหลายโรงเรียนได้เริ่มจัดทำแล้ว แต่ยังมีงบกำไรเพื่อนำมาจัดซื้ออุปกรณ์ให้กับโรงเรียน เพื่อความมีหน้ามีตาของครูใหญ่ ควรมุ่งในคุณภาพของอาหาร และความช่วยเหลือนักเรียนที่มีฐานะยากจนอย่างแท้จริง

๓. จัดให้มีการวิเคราะห์หัตถ์นักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนจัดบริการแนะแนวภายในโรงเรียน บริการสุขภาพ บริการเกี่ยวกับการป้องกันการรักษาพยาบาลและการจัดให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน ตลอดจนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย และจัดร้านค้าจำหน่ายสิ่งของเครื่องใช้ในราคาถูกลงภายในโรงเรียน เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนอีกด้านหนึ่งด้วย

จ. การบริหารงานธุรการ การเงิน และบริการ

๑. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ด้านธุรการโดยเฉพาะ มีความรู้ทางด้านงานธุรการอย่างแท้จริง ถ้าไม่สามารถมีเจ้าหน้าที่ที่ธุรการจำเป็นต้องใช้ครูภายในโรงเรียน ควรจัดอบรมครูในคานนี้ให้มีความรู้ อาจจัดฝึกให้ครูทุกคนรู้งานธุรการ สามารถทำแทนกันได้บ้างในบางครั้งที่ขาดแคลนครูในคานนี้ และครูธุรการที่ต้องมีหน้าที่สอนควรจัดชั่วโมงให้มีความเหมาะสม

๒. งานธุรการเป็นงานบริการ มักมีอำนาจและความสำคัญที่ทางโรงเรียนต้องเอาใจใส่ ครูใหญ่ไม่ควรหลงผิดยกงานธุรการเหนืองานวิชาการ จนบางครั้งครูใหญ่หมกหมุ่นแต่งานธุรการ ไม่คอยทำการสอน ควรคิดเสมอว่างานธุรการเป็นงานบริการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ครูได้รับความสะดวกในคานการเรียนการสอน ดังนั้นงานธุรการจึงมีส่วน

ให้ครูบรรลุป่าหมายทางการศึกษา

๓. ควรมีการวางแผนงานล่วงหน้า โดยเฉพาะการทำนายปริมาณนักเรียน การวางแผนอาคารเรียนภายใน ๕ - ๑๐ ปีข้างหน้าหรือมากกว่านั้น เพื่อจัดให้เป็นโครงการระยะยาวในอนาคต มิใช่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปวันหนึ่งวันหนึ่งเท่านั้น การบริการเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ส้วมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรได้มีการเตรียมการแก้ไขให้สอดคล้องกับปริมาณนักเรียนที่จะเพิ่มขึ้นในวันข้างหน้าด้วย

การวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการวิจัยงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มเลือกจังหวัดในภาคใต้อยู่ละ ๒๐ โดยไม่ได้มีการกำหนดแบ่งภาคตามลักษณะภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ผลการสุ่มตัวอย่างทำให้ได้จังหวัดที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา ซึ่งทั้งสองจังหวัดนี้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ลักษณะดินฟ้าอากาศ อาชีพ ความเป็นอยู่ คล้ายคลึงกัน สภาพบ้านเมืองมีความสงบ ไม่มีปัญหาจากภัยธรรมชาติ อีกประการหนึ่ง จังหวัดภูเก็ตนับว่าเป็นจังหวัดแรกในประเทศไทยที่จัดการขยายศึกษาภาคบังคับได้ทั่วถึงทั้งจังหวัด โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสภาพที่ ครุมีจำนวนเพียงพอ ซึ่งจะเห็นได้จากโรงเรียนขนาดเล็ก แต่มีครูหลายคนมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกันในจังหวัดอื่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อย่างไรก็ตามสภาพโดยทั่วไปของทั้ง ๒ จังหวัดแม้ว่าจะคล้ายคลึงกัน แต่สภาพของโรงเรียนโดยทั่วไปก็มีอะไรหลายด้านที่แตกต่างกัน ส่วนอุปสรรคและปัญหาของโรงเรียนในระดับนี้มีเหมือน ๆ กัน ซึ่งจะเห็นได้จากผลของการวิจัย

สำหรับการวิจัยในอนาคต ถ้าใช้วิธีสุ่มเลือกจังหวัดภาคใต้อยู่ละ ๒๐ ควรได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์โดยแบ่งลักษณะภูมิศาสตร์ทางภาคใต้ออกเป็น ๓ เขต คือ เขตจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนภาคตะวันออกของอ่าวไทย เขตภาคตะวันตกคานมหาสมุทรอินเดีย

และเขตสี่จังหวัดภาคใต้ ซึ่งได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล โดยการสุ่มเลือก เขตละ ๑ จังหวัด รวม ๓ เขต ๓ จังหวัด วิธีการนี้จะทำให้ได้จังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างกระจายออกไป มีลักษณะแตกต่างกันในแต่ละด้านของภูมิศาสตร์ซึ่งจะทำให้การวิจัย สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

อนึ่ง งานวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาครั้งนี้ เป็นงานที่กว้างขวาง ต้องวิจัย ความเห็นของบุคคลถึง ๓ กลุ่ม ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินการวิจัยในสถานใดสถานหนึ่ง ได้โดยละเอียด ปริมาณงานมีมาก ประสบปัญหาความล่าช้า เพราะขอบเขตงานกว้างขวาง เกินไป ควรจะได้กำหนดขอบเขตให้แคบและสามารถวิจัยได้ละเอียดลึกซึ้งกว่านี้ สำหรับ เรื่องที่ควรจะได้ทำการวิจัยในอนาคต ควรวิจัยในเรื่องงานวิชาการหรือหลักสูตรของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด งบประมาณและการเงินของโรงเรียนประชาบาล บุคลากรตอการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด สวัสดิการและขวัญของครูโรงเรียนประชาบาล เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียน ระดับเดียวกัน และงานกิจกรรมนันทนาการของโรงเรียนประชาบาลเมื่อเปรียบเทียบกับ โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับเดียวกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย